

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG62T0032

ชื่อโครงการ: การศึกษาการปรับเปลี่ยนระบบการปลูกยางพาราของเกษตรกรรายย่อยจากระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยวสู่ระบบผสมผสาน

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทเรียนแห่งความสำเร็จของเกษตรกรในการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวสู่พืชระบบผสมผสาน 2) ศึกษาบทเรียนแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการผลิตที่เชื่อมโยงกับการตลาดที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิต 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวสู่การปลูกพืชในระบบผสมผสานของเกษตรกร และ 4) เพื่อเสนอแนะนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการปลูกยางพาราแบบผสมผสาน การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกร 31 ราย ที่ปลูกยางพาราในระบบผสมผสานในภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยถูกสะท้อนในเวทีชุมชนกับสมาชิกของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ผลการวิจัยพบว่า กำไรสุทธิของยางพาราในระบบเชิงเดี่ยวมีจำนวนประมาณ 5,000 บาทต่อไร่ หากเปรียบเทียบกับปลูกยางพาราในระบบผสมผสานกับพืชอื่น พบว่ากำไรสุทธิสูงกว่า คือประมาณ 10,000 – 30,000 บาทต่อไร่ เมื่อจัดเกรดของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่เป็นเกรด A+ A B C และ D พบว่าพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไม่มีเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่ม A+ และ A โดยมีจำนวน 2 ราย จากทั้งหมด 4 ราย เป็นเกษตรกรในกลุ่มเกรด C อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่จังหวัดตรังมีเกษตรกรเกินครึ่งอยู่ในเกรด A+ และ A จังหวัดพิษณุโลกมีเกษตรกรในเกรด A+ เกรด C และเกรด D ในจำนวน 2 รายเท่า ๆ กัน แต่ไม่พบกลุ่มเกรด A และ B ส่วนพื้นที่จังหวัดบึงกาฬพบว่า มีเกษตรกรที่ได้เกรด A เพียง 2 ราย จากทั้งหมด 11 ราย นอกจากนั้นอยู่ในกลุ่ม B C และ D ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ศึกษา ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จคือการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายคือ รัฐควรส่งเสริมการปลูกยางพาราในระบบผสมผสานเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพที่สร้างผลผลิตที่หลากหลาย และลดพื้นที่การปลูกยางพาราในทางอ้อม ควรส่งเสริมการปลูกไม้แซม และสร้างนวัตกรรมจากไม้ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ สร้างนักวิจัยท้องถิ่นที่เป็นชาวบ้านเพื่อให้คนในชุมชนได้วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหาคำถามและกำหนดอนาคตของตนเอง ส่วนการส่งเสริมขององค์กรภาครัฐควรสนับสนุนในสิ่งที่เป็นความต้องการของเกษตรกรภายหลังการวิเคราะห์ปัญหาโดยกระบวนการชุมชน

คำสำคัญ ระบบการปลูกยางพารา การปลูกพืชเชิงเดี่ยว การปลูกพืชแบบผสมผสาน
เกษตรกรรายย่อย

Abstract

This research aimed to 1) explore success stories of farmers who transformed their farming systems from monoculture into integrated farming, 2) explore success stories towards the connections between production and appropriate marketing of integrated farms, 3) compare the different success stories between monoculture and integrated farming, and 4) propose guidelines towards policies and practices on the promotion of integrated para rubber farming system. This qualitative research employed interviews as research instruments. Target population were 31 farmers who employed integrated para rubber farms in Northern, Eastern, Northeastern, and Southern of Thailand. Content analysis was used for data analysis. The primary results were presented among selected members of National Farmers Council for important reflections.

Results revealed that the monoculture averagely made net profit 5,000 baht per rai; whilst the integrated para rubber farming system made net profit around 10,000 – 30,000 baht per rai. The categorization of farmers in different study areas by grading into A+, A, B, C, and D revealed that none of farmers in Chachoengsao ranked in A+ or A group while two out of four farmers were ranked in C group. However, more than half of farmers in Trang were ranked in A+ and A groups. Farmers in Phitsanulok were ranked in A+, C, and D group evenly (two farmers each) whereas there was none ranked in A and B groups. The study in Bueng Kan revealed that there were only two out of eleven farmers that ranked in A group whilst the rest were ranked in B, C, and D groups. The research result indicated different successfulness among different study areas. The key success factor was the management. The proposed policies suggested government on the promotion of integrated para rubber farming system which brought about more sustainable regarding career persistence and more diversified agricultural productions. This could help reduce para rubber farm area indirectly. The government should promote bamboo planting integrated in para rubber farms and make use of bamboo to create bamboo-related innovations and products for economic value creation that could positively effecting community, local and societal level. Development of local researchers within communities will allow community people to analyze, plan and identify their own future. Furthermore, related government organizations should support farmers' needs when they already identified their own future by using community process.

Keywords: Para Rubber Farming System, Monoculture, Integrated Farming, Smallholder Rubber Farms